

POJĘCIA

ULISSES – tłumaczenie pojęć, rzeczy, nazw, postaci, istoty, sfery, czyli kto coś wie to się dowie.

TELEMACH

- 6;7 *Chrysostomos* – złotousty
- 10;11 *Kaliban* – Odrażający, brutalny, półdziki niewolnik – postać z Burzy Szekspira. Patrz 254śr.;220śr.-d, 584d.;523g.
Jalapa – tropikalna roślina (Meksyk), lekarstwo na przeczyszczenie. Też 488śr.-d.;423śr.
- 11;12 *Omphalos* – pępek świata. Wg mitologii greckiej, kamień połknięty przez Kronosa. Wróżba mówiła, że jedno z dzieci Kronosa pozbawi go władzy. Połknął wszystkie swoje dzieci prócz Zeusa. Też 500g.-śr.;433śr.
- 13;13 *Sassenach* – pogardliwe określenie Anglika (Szkocja,Irlandia). Też 409g.;353śr.-g.
Porzuć samotne rozmyślania... – fragment poematu Yeatsa”Któż pójdzie za Fergusiem”.Zobacz 63śr-g;56d.-śr., 654.g.-śr.;605śr.-g., 673śr.-g i śr;629d.i 630śr.-g.
- 14;14 *Porzuć samotne rozmyślania* – patrz **13śr.-g;13d.**

LEGENDA

Pierwsza liczba oznacza nr strony z Ulissesa, wydania ZNAK z 2013 r.
Druga oznacza nr strony z wydania PIW z 1969 r.

- 15;15 *Czyż nam nie miło czas upłynie...* – swawolna piosenka ułożona na koronację Edwarda VII. Zobacz 663śr.-d;617śr.
- 16;16 *Trybularz* – kadzielnica. Też 445d.;385śr.-g. (2x).
- 17;17 *matka Grogan* (2 i 3x) – Ned Grogan, z anonimowej piosenki irlandzkiej, mowa jest o nocniku. Też 18g;17d., 502g.;434d., 583d.-śr.;521śr., 585g.;523g.-śr.
Parki – trzy boginie przeznaczenia (losu).
Mabinogion – średniowieczne sagi walijskie i instrukcja dla młodych bardów-opowiadanie.
Upaniszady – teksty wedyjskie (VIII-III w. p. n. e.) o treści religijno-filozoficznej.
- 18;17 *matka Grogan* – patrz **wyżej**.
- 21;21 *Golfsztrom* – podpowierzchniowy prąd morski, płynie wzdłuż wschodnich rejonów Ameryki Płn. Także 753śr.;700d.-śr., 898śr.;824śr. („Och o tym strasznym prądzie głęboko w dole”).
- 24;23 *...Jafecie poszukujący ojca* – bohater noweli Fryderyka Marryata (1792-1848)-prekursora morskich powieści, m.in. *Okręt widmo* (patrz **Pojęcia 573;510**) i inne.
- 25-26;24-25 *Ja jestem najbardziej cudacznym chłopakiem...Ballada o drwiącym Jezusie* – wiersz, napisany przez Olivera Gogarty’ ego (Buck Mulligan) i po nieznacznym zmianach zaadaptowany przez Joyce’a. Gogarty musiał znać apokryf z VI wieku, Opowiadanie o Józefie cieśli. Także 661śr.;614śr.-d.
- 28;26 *Afirmacji* – aprobacie.
- 30;28 *Który biedakowi rabuje, Panu użycza*. Także 484d.;419-420.

NESTOR

33/34;30/31 *Nie płacz już, nie płacz żałosny pasterzu...* zobaczmy jak przybliżył

poezję Milтона, B. Lenartowicz w wyd. z 1830 roku.

Nie płaczcie biedni, nie płaczcie pasterze

Lycidas smutek wasz, choć w mórz otchłanie.

Potonał, jednak by umarł nie wierzę.

I dalej o 7 wersów

W górę wzniesiony mocą tego, który

Chodził po falach i uciszał wieje.

- 37;34 *Getry* – cholewki z tkaniny lub skóry, nakładane na płytke obu-
wie. Też 47g.;42d. 297d.;257śr.-d., 456d.;394śr.-d., 549g.;481śr.,
648g.;598g., 889d.;818d.
- 40;37 *Fenianie* – tajne stowarzyszenie walczące o niepodległość Irlan-
dii (zał. w 1891 r.). Działo też w USA i w Kanadzie-Młoda
Irlandia. Patrz (Sinn Fein, Sinner Fein) 201d;176g., 236g.-
śr.205g., 380g.;328g., 416g.;359śr., 852g.;812śr., 882d.;812śr.
- 42;38 *Prix de Paris* – wyścigi konne w Paryżu. Ogromna jak na tamte
czasy nagroda (250.000 franków). Też 64d.-śr.;57d.
- 43;38 *Kassandra* – trojańska wieszczka, której nikt nie wierzył
- 43;39 *Z nawoływań płynących...* – piękna poezja Williama Blake'a
(Wróżby niewinności), a w tłumaczeniu Zygmunta Kubiaka
brzmi tak:
Ladacznic wrzask, swawola graczy
W monarchii kończy się żałobą
Całun dla Anglii ladacznice
Tkają swą wrzawą obłąkańczą
Możesz zobaczyć 665d.-śr.;620g.
- 44;39 *Zgrzeszyli przeciw światłości* – zobacz 488śr.-d.;423śr.-g., 533g.-
śr.;461d.
- 44;40 *Daremna cierpliwość usypywania i gromadzenia zasobów. Czas ...*
– pogromy żydowskie, a przede wszystkim próba unicestwienia
całego narodu żydowskiego (niemiecki holocaust).

45;40 *Helena i Menelaos* – bohaterowie Iliady i Odysei, Homera. Też 163d.-śr.;144g.

47;42 *getry* – patrz [37;34](#)

PROTEUSZ

47;43 *Proteusz* – w mitologii greckiej, syn Posejdona, opiekował się trzodą fok. Miał dar przepowiadania przyszłości i zmieniania swej postaci. W Pieśni IV Odysei, Menelaos opowiada Telemachowi jak podstępem, zmusił Proteusza do „zwierzeń”.

Nieunikniona Modalność Widzialnego... – zobacz w Posłowach.

Los Demiurgos – Boski budowniczy Świata. Los – William Blake, Księga Losu – kowal wyobraźni. Demiurg wg Platona, siła twórcza, sprawca, nadprzyrodzona siła, która tworzy wszechświat.

48;43 *Katalektyczny tetrametr maszerujących jambów* – budowa wierszowa, miara wiersza (opis Joyce’a). – Dychawiczny (chorobliwy) czworobok maszerujących stóp.

48;44 *Aleph, alfa* – pierwsze litery alfabetu hebrajskiego i greckiego.

49;44 *Kontransmagnificandżydobuntantalizm* – zlepek słów, pojęć i emocji, które można wytłumaczyć-Boska Trójca i żydożer-cze pokuszenia.

Eutanazja – bezbolesna śmierć. Zadanie śmierci przeciw bólowi (przyśpieszenie śmierci).

Herezjarcha – twórca herezji.

Stolcu – (zasiadłszy na ...) – tronie ale i... gównie. Także 57śr;51ś.-d.

Omoforion – szata liturgiczna biskupów Kościoła Wschodniego.

Mananaama (rumaki) – Irlandzki bóg morza. Także 234śr.-d;203d., 512d.-śr.;444śr.-g., 599śr.;539śr.-d.

50;45 *Requiescat Wilde’a* – zapewne obraz o tematyce żałobnej. Wiersz Oscara Wilde’a o zmarłej Isoli (siostra). Lekko stąpaj ona jest

blisko pod śniegiem. Mów szeptem ona słyszy jak stokrotki rosną. Zobacz **Ludzie (Wilde)** 10g.;11g.,24śr.-d.;23śr.,63śr.;56d.,246śr.;219g.,256g.;221d. (Requiescat), 265śr.;230g.-śr.,310g.-śr.;268śr.

Woda selcerska – woda mineralna z okęgu Wiesbaden. Potocznie woda sodowa. *All'erta! Aria di sortita Fernanda* – początek arii”na wejście” (1akt) Ferrando z Trubadura Verdiego. „Di due figli vivea padre beato” (Żył szczęśliwy ojciec dwojga dzieci).

- 51;46 *Bazyliškookiego* – bazyliszek: mityczny stwór, bohater wielu baśni i legend. Nazywany królem węży, wg podań miał zabijać jadem, spojrzeniem i swoim odorem. Podobno rodził się z jaja koguciego. Też 240d.;209g.-śr.,600śr.;540d.-śr.,616śr.;559g.
Katabas – pogardliwie o księdzu, katechecie. Także 385d.;333g.-śr.
Alba – długa, biała szata liturgiczna, księży, ministrantów.
Tonsura – wygolona część głowy (ciemie) zakonnika. Pozostałe włosy, kształtem miały symbolizować koronę cierniową.
Cyborium – puchar na hostie.
Hipostaza – uprzedmiotowienie.
Dyftong – tu: o zmiennej cyrkulacji (krążeniu).
Squaw – kobieta. Także 414śr.;358g.,529d.459g.
- 52;47 *Epifania* – akty objawienia bóstwa.
Mahamanwantara – długowieczność (wiek Brahmy 311 trylionów lat).
- 53;48 *Boul' Mich'* – Bulwar Saint Michel (Paryż – miejsce spotkań studentów).
- 54;48 *Le Tutu* – tygodnik satyryczny.
- 54;49 *Perkulator* – przesączalnik (w ekspresie do kawy).
- 55;49 *Postprandum* – po obiedzie.
- 55;50 *La Patrie* – prawicowa gazeta francuska, wydawana m.in. przez L. Millevoya.

- 56;50 *O, o chłopaki; Z Kilkenny...* – piosenka irlandzka, o zaletach i radościach życia w mieście Kilkenny
- 56;51 *Syon* – wzgórze w Jerozolimie, gdzie przechowywano Arkę Przymierza. Także Jerozolima (ogólnie). Psalm 137;1-3. Nad rzekami Babilonu, tam myśmy siedzieli i płakali kiedyśmy wspominali o Syonie. Tu: żal, smutek. Też 581śr.-g;518śr
- 57;51 *Pantersahiba* – Pan, władca, właściciel.
Elsynor – zamek Hamleta.
Stolec – patrz **49g.;44śr.-d.**
Chrew Chirlandczyka chleptać chcę – tautogram, czyli wyrazy w zdaniu zaczynające się tą samą literą. Możesz zobaczyć 209d.;182d., 553śr.;486śr.-d. I w Posłowach – **Morela mary-nata mięsna**, także palindromy 169śr.;148śr.-d., kalambury 170g.;149g., anagramy 532śr.-g.;461śr.-g., 761śr.;707śr.-d. (w zasadzie ananim), 769g.-śr.;713d., paronimy – zobacz w Posłowach – **Przekręcenia Molly i święty Paronim** 420d.-śr.;363śr., homonim – 446g.;385śr.
- 57;52 *Łodzie Lochlanów* – ...Wikingów.
- 58;52 *Gwidon w Orsan Michele* – Guido, postać z Dekameronu Boccaccio (Dzień 6, opowieść 9) powiedział” Panowie w domu **waszym** możecie mówić mi co wam się podoba” Działo się to wśród grobów. Co oznaczało, że byli dla Gwidona jak umarli.
- 61;55 *Wlecze, schleppuje...* – zobacz w Tłomaczeniach.
- 61;55 *...oderwij czysty dół kartki* – także 163g;143śr (Kto to oderwał?), 473śr.-g;409śr.
Już dwa razy zapomniałem zabrać... – zobacz **265g.;229d.**
- 63;56 *Sabatowy sen* – najkrótszy z możliwych. Zobacz **746g.;694śr.**
Porzuć samotne rozmyślania – patrz **13śr.-g.;13d.**
Tripudium – uroczysty taniec. Też 648d.-śr.;599g.-śr.